

**Έρευνα πεδίου για την Ποιότητα και τη χρήση Ευρωπαϊκού
Πλαισίου Αναφοράς για τη Διασφάλιση Ποιότητας στην
επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EQAVET) στις χώρες
εταίρους του προγράμματος Q-spirit**

**Συνοπτική έκθεση της μέσω συνεντεύξεων έρευνας των εταίρων
για τους δείκτες που χρησιμοποιούνται**

(Σύντομη έκδοση)

Αποτέλεσμα 1

Οκτώβριος 2016
K. Faurischou
R. Van de Winkel

Περιεχόμενα

Πρόλογος	3
Εισαγωγή.....	4
1. Ερωτηθέντες	5
2. Καλή ποιότητα εκπαίδευσης: τι σημαίνει;	6
2.1 Ο ορισμός της καλής ποιότητας της εκπαίδευσης από τους ερωτηθέντες	6
2.2 Τα κριτήρια των ερωτηθέντων για την εκπαίδευση καλής ποιότητας	6
2.3 Υπάρχουσες μετρήσεις (δείκτες) ποιότητας.....	7
2.4 Τα παραδείγματα καλών πρακτικών των ερωτηθέντων στα οποία ανταποκρίνονται αυτά τα κριτήρια	8
2.5 Συμπέρασμα	10
3 Κριτήρια/ περιγραφικοί δείκτες EQAVET	12
3.1 Αποτελεσματική χρήση του κύκλου EQAVET	12
3.2 Χρήση ποιοτικών κριτηρίων/ περιγραφικών δεικτών EQAVET	12
4. Κύριες προκλήσεις αναφορικά με τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης	14
5. Καλή εκπαίδευση: η μέθοδος peer review (αξιολόγηση από συναδέλφους) ως μέθοδος εμπλοκής των εκπαιδευτών	15
6. Γενικά συμπεράσματα	16
6.1 Ποιοτική εκπαίδευση.....	17
6.2 Τα κριτήρια και οι δείκτες ποιότητας EQAVET	18
6.3 Προκλήσεις που σχετίζονται με την βελτίωση της ποιότητας	18
6.4 Peer review – Αξιολόγηση από συναδέλφους	19

Πρόλογος

Το έργο Erasmus+ «EQAVET στην Πράξη» (“EQAVET in Practice”) ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο 2015. Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση EQAVET (εφεξής EQAVET), ως εργαλείο της ΕΕ, στοχεύει στην αύξηση της διαφάνειας και της συνοχής των παρόχων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) σε όλη την Ευρώπη. Παρέχει ένα κοινό πλαίσιο αναφοράς σε εθνικό επίπεδο για όλους τους παρόχους ΕΕΚ για να βελτιώσουν, να παρακολουθήσουν και να αξιολογήσουν τις πολιτικές και πρακτικές που χρησιμοποιούν στη διασφάλιση ποιότητας. Οι κύριες δυσκολίες οι οποίες αντιμετωπίζουν πολλοί πάροχοι ΕΕΚ είναι η κατανόηση των κριτηρίων και των δεικτών EQAVET και ο συσχετισμός τους με τον οργανισμό τους. Επομένως, χρειάζονται επιπλέον ενέργειες για να κατανοήσουν οι πάροχοι ΕΕΚ τη χρήση και αυτό είναι το πεδίο δράσης του έργου EQAVET in Practice:

Ανάπτυξη οδηγιών για την μεταφορά των κριτηρίων EQAVET σε εθνικό πλαίσιο στο επίπεδο του παρόχου, καθώς και

- ... σε υποστηριζόμενο διαδικτυακό (web based) περιβάλλον
- ... με τη χρήση καλών ευρωπαϊκών πρακτικών.

Η ανάπτυξης αυτής της έρευνας η οποία αφορά στις οδηγίες για την τρέχουσα χρήση του EQAVET και των σχετικών δεικτών, κατέστη αναγκαία. Επιπλέον, οι απαραίτητες οδηγίες θα σχετίζονται με τρεις καλές πρακτικές της ΕΕ, οι οποίες έχουν ήδη αναπτυχθεί και δοκιμαστεί σε προηγούμενα ευρωπαϊκά έργα:

- Peer review – Αξιολόγηση από συναδέλφους,
- Το μοντέλο ανάπτυξης ενός κοινού πλαισίου για τη διασφάλιση της ποιότητας (CQAF) στην ΕΕΚ
- Οδηγίες για την εφαρμογή των EQAVET στην εθνική πολιτική διασφάλισης της ποιότητας.

Ο στόχος της έρευνας είναι η επισκόπηση της χρήσης των υφιστάμενων κριτηρίων και δεικτών στη διασφάλιση της ποιότητας, στους παρόχους ΕΕΚ στις συμμετέχουσες χώρες, καθώς επίσης και η επισκόπηση των βασικών χαρακτηριστικών και της χρηστικότητας των επιλεγμένων καλών πρακτικών. Επιπλέον, η έρευνα έπρεπε να εξετάσει τις οδηγίες που θα αναπτυχθούν για τους διαχειριστές και τους ειδικούς που είναι υπεύθυνοι για την πολιτική διασφάλισης ποιότητας των οργανισμών, καθώς και τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι πρέπει να συμμετέχουν στην πολιτική διασφάλισης ποιότητας.

Η έρευνα διεξήχθη στις χώρες εταίρους: στην Ελλάδα (Δήμητρα Ε.Σ. Α.Ε.), την Ιταλία (EFFEBI Association και Ufficio Scolastico Regionale per il Veneto), την Ισπανία (IES Hermanos) και τη Σουηδία (Folkuniversitetet στην Ουψάλα) από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2016. Αναπτύχθηκαν και δόθηκαν κατευθυντήριες γραμμές για την τυποποίηση

της διαδικασίας της έρευνας, καθώς και για την επεξεργασία των δεδομένων. Η έκθεση αυτή είναι η κοινή περίληψη της έρευνας που διεξήχθη. Περισσότερες πληροφορίες μπορεί να αναζητήσει κανείς στην έκθεση της κάθε χώρας.

Εισαγωγή

Λόγω της φύσης του έργου, οι πληροφορίες πρέπει να συλλέγονται σε επίπεδο παρόχων: διαχειριστών ή/ και προσωπικού της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή των διοικητικών συμβουλίων ΕΕΚ με γνώσεις Διασφάλισης Ποιότητας (τόσο της Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης). Οι πληροφορίες συλλέχθηκαν είτε με ατομικές είτε με ομαδικές συνεντεύξεις. Η διαδικασία της έρευνας αποτελούνταν από την καταγραφή των πληροφοριών μέσω περιγραφικών δεικτών και δεικτών που χρησιμοποιούνται από τους παρόχους στη δική τους οργάνωση για την εφαρμογή της διασφάλισης της ποιότητας. Το ερωτηματολόγιο κάλυψε σε κάποιο βαθμό τα παρακάτω θέματα:

- Καταγραφή της έννοιας της «καλής ποιότητας στην εκπαίδευση» και των συνθηκών της (για τι χρειάζεται να μεριμνήσουμε;)
- Καταγραφή της τρέχουσας χρήσης του EQAVET (κύκλος-PDCA) / εμπόδια
- Καταγραφή των κύριων δεικτών που χρησιμοποιούνται για την εξασφάλιση ενός καλού μαθησιακού αποτελέσματος (το EQAVET και η σχέση του με μοντέλα και δείκτες CQAF VET)
- Στην μεθοδολογία peer review ως μέσω βελτίωσης της διασφάλισης ποιότητας σε έναν οργανισμό ΕΕΚ / εμπόδια στη χρήση της

Ιδανικά, η έρευνα χρειαζόταν από 15 έως 30 ερωτηθέντες ανά χώρα εταίρο. Η μέση διάρκεια μιας προσωπικής ή τηλεφωνικής συνέντευξης εκτιμήθηκε σε 45 λεπτά. Οι απαντήσεις καταχωρήθηκαν σε τυποποιημένα πρότυπα δεδομένων και έτσι εξασφαλίστηκε η ανώνυμη επεξεργασία των δεδομένων.

Κατά τη διάρκεια των διαφόρων συνεντεύξεων, έχουν χρησιμοποιηθεί δύο διαφορετικοί ορισμοί της καλής ποιότητας της εκπαίδευσης. Ο πρώτος ορισμός είναι αυτός που έδωσαν οι συνεντευξιζόμενοι. Ο ορισμός αυτός χρησιμοποιήθηκε για να διεγείρει τους ερωτώμενους να μιλήσουν για τις εμπειρίες και τις αντιλήψεις τους σχετικά με την ποιότητα της εκπαίδευσης.

Ο δεύτερος ορισμός είναι ο τυπικός ορισμός που χρησιμοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σχέση με τη διασφάλιση της ποιότητας στην εκπαίδευση: «Η ποιότητα κάθε εκπαιδευτικού ιδρύματος εξαρτάται από την ικανότητα να επιτυγχάνει στόχους που έχει θέσει». Ο ορισμός αυτός χρησιμοποιήθηκε για να δημιουργηθεί μια εστιασμένη συζήτηση από την ίδια ευρωπαϊκή προοπτική για τους διάφορους δείκτες και τα κριτήρια του EQAVET.

1. Ερωτηθέντες

Η έρευνα στις χώρες εταίρους καλύπτει ένα ευρύ φάσμα της εκπαίδευσης. Έχει καλύψει όλους τους τομείς εκπαίδευσης καθώς και όλα τα επίπεδα. Το μέγεθος των εμπλεκόμενων ιδρυμάτων είναι διαφορετικό και κυμαίνεται από αρκετά μικρά ιδρύματα στη Σουηδία έως πολύ μεγάλα ιδρύματα στην Ιταλία. Η περιγραφή που παρουσιάζεται, δημιουργεί μία μάλλον περίπλοκη εικόνα του τρόπου με τον οποίο διαμορφώνεται το EQAVET σε επίπεδο οργανισμού και εξετάζει τις κύριες προκλήσεις για την εκπαίδευση.

Οι διαφορές τόσο σε επίπεδο παρόχου όσο και σε επίπεδο χώρας μας δίνουν μια εξαιρετική επισκόπηση για το ευρύ φάσμα των πρακτικών στην Ευρώπη. Αναζητούμε κυρίως ομοιότητες παρά διαφορές και στα επόμενα κεφάλαια θα δώσουμε μια γενική εικόνα και των δύο. Οι αναγνώστες που επιθυμούν μια πιο λεπτομερή εικόνα για τις απαντήσεις σε μία ή περισσότερες χώρες συνιστάται να διαβάσουν την έκθεση κάθε χώρας.

2. Καλή ποιότητα εκπαίδευσης: τι σημαίνει;

Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να σκεφτούν το θέμα της καλής ποιότητας της εκπαίδευσης και για το πώς μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι έχει λάβει καλή ποιότητα εκπαίδευσης. Αυτό το μέρος της έκθεσης καλύπτει τις απαντήσεις των ερωτηθέντων για το τι σημαίνει καλή ποιότητα για αυτούς, για ποια εκπαίδευση είναι πραγματικά περήφανοι, αν έχουν χρησιμοποιηθεί δείκτες και ποια κατά την γνώμη των ερωτηθέντων αποτελούν παραδείγματα καλής πρακτικής στα οποία αποτυπώνονται τα κριτήρια και γίνονται απόλυτα σεβαστά. Τα διαφορετικά αυτά θέματα αναφέρονται στις τέσσερις διαφορετικές ενότητες του παρόντος κεφαλαίου.

2.1 Ο ορισμός της καλής ποιότητας εκπαίδευσης από τους ερωτηθέντες

Η επικρατούσα άποψη είναι ότι η ποιότητα στην εκπαίδευση είναι μια έννοια που εξελίσσεται ραγδαία με την πάροδο του χρόνου, αλλά έχει διαφορετική σημασία ανάλογα με τα διαφορετικά ιδρύματα, την εκπαίδευση και τους διαφορετικούς παίκτες στο εκπαιδευτικό σύστημα - εκπαιδευόμενος, εκπαιδευτής, φορείς χάραξης πολιτικής, επιχειρηματική κοινότητα κ.λπ.

Αλλά όλες οι παρατηρήσεις έδειξαν ότι εκτός από διαφορές υπάρχουν πολλές ομοιότητες. Τα βασικά κοινά στοιχεία είναι τα εξής:

- Απασχολησιμότητα, ή πιο γενικά η επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων. Σε όλες τις χώρες φάνηκε ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο να καθορίσουν εάν η απασχολησιμότητα έχει επιτευχθεί
- Ένα πρόγραμμα σπουδών που ενημερώνεται περιοδικά σύμφωνα με τις παραπάνω απαιτήσεις.
- Συνεργασία μεταξύ του κόσμου της εκπαίδευσης και του κόσμου της εργασίας.
- Εκπαιδευόμενοι υπεύθυνοι για τις δεξιότητες και τις ικανότητες που χρειάζονται για τις μελλοντικές απαιτήσεις (της κοινωνίας και της εργασίας), ικανοποιημένοι εκπαιδευόμενοι.
- Οργάνωση του κατάλληλου εκπαιδευτικού περιβάλλοντος, που σημαίνει όχι μόνο το εκπαιδευτικό υλικό και ο εξοπλισμός της αίθουσας διδασκαλίας, αλλά, το πιο σημαντικό, και εκπαιδευτικούς που είναι ενημερωμένοι και έχουν υψηλά κίνητρα.

2.2 Τα κριτήρια των ερωτηθέντων για την εκπαίδευση καλής ποιότητας

Τα αποτελέσματα της έρευνας των εταίρων διαφέρουν στις λεπτομέρειες, αλλά όταν κάποιος εξετάσει την γενικότερη εικόνα τότε συμφωνούν μεταξύ τους. Κάποιοι παράγοντες όπως τα οικονομικά έχουν αφαιρεθεί από αυτόν τον κατάλογο καθώς υπάρχουν εθνικές

και τοπικές συνθήκες, τις οποίες δεν μπορεί να επηρεάσει ο εκπαιδευτικός οργανισμός. Για την παροχή εκπαίδευσης καλής ποιότητας οι ερωτηθέντες συμφωνούν στα παρακάτω:

- Συνεχής ανασκόπηση, αξιολόγηση και εμπλοκή των εμπλεκόμενων μερών
- Διαρκής ενημέρωση και προσαρμογή στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, που σημαίνει επίσης τη δημιουργία διαδικασιών με τις οποίες η εκπαίδευση θα λαμβάνει αυτές τις πληροφορίες με εύκολο τρόπο
- Δημιουργία μίας κουλτούρας ποιότητας σε όλο τον εκπαιδευτικό οργανισμό που θα εμπλέκει τους εκπαιδευτές και το εκπαιδευτικό προσωπικό στην διαδικασία αναθεώρησης και διαρκούς βελτίωσης τόσο του εκπαιδευτικού υλικού όσο και των διδακτικών προσεγγίσεων
- Η ηγεσία ως κύριο μέσο για τη δημιουργία μίας κουλτούρας ποιότητας
- Δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που σχετίζεται με το πραγματικό επαγγελματικό περιβάλλον
- Έμφαση στα μαθησιακά αποτελέσματα με μετρήσιμους δείκτες
- Ατομικές εκπαιδευτικές διαδρομές (προσωποποιημένες)

2.3 Υπάρχουσες μετρήσεις (δείκτες) ποιότητας

Μερικές απαντήσεις που αφορούν τους δείκτες για την μέτρηση της ποιότητας έχουν δοθεί από διαφορετική οπτική γωνία. Στη Σουηδία, οι απαντήσεις σχετίζονται με τους δείκτες EQAVET και θα παρουσιαστούν στο επόμενο κεφάλαιο. Φαίνεται ότι οι πάροχοι ΕΕΚ στη Σουηδία εστιάζουν κυρίως στους πέντε από τους δείκτες EQAVET. Οι ερωτηθέντες από τις άλλες χώρες εστίασαν σε γενικούς δείκτες που χρησιμοποιούν οι οργανισμοί, όχι στους συγκεκριμένους EQAVET. Οι παρακάτω δείκτες έχουν αναφερθεί σε όλες τις χώρες εταίρους:

Οι δείκτες που αναφέρουν συχνότερα οι ερωτηθέντες από την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία και τη Σουηδία	Συσχετίσεις με τον δείκτη EQAVET	Συσχετίσεις με τα θέματα του CQAF VET
Ικανοποίηση εκπαιδευομένων	Q5	2.1
Ικανοποίηση εκπαιδευομένων εκπαίδευσης με βάση την εργασία (WBL)	Q6	1.4, 3.3
Πρώθηση / βαθμός ολοκλήρωσης	Q4	2.1
Ικανότητα εκπαιδευτών	Q2	2.3
Απασχολησιμότητα, ενδιαφέρον υπαλλήλων	Q7	1.1, 1.4
Αναγνώριση προσόντων στην αγορά εργασίας	Q9	3.4
Συμμετοχή ευάλωτων κοινωνικών ομάδων	Q8	1.3, 3.1

Ο πίνακας δείχνει τη σχέση μεταξύ των δεικτών που αναγράφονται και των δεικτών EQAVET και CQAF VET.

2.4 Τα παραδείγματα καλών πρακτικών των ερωτηθέντων στα οποία ανταποκρίνονται αυτά τα κριτήρια

Κάθε εταίρος έχει επιλέξει ένα παράδειγμα καλών πρακτικών και το περιέγραψε λεπτομερώς, συμπεριλαμβάνοντας επιχειρήματα το οποία δικαιολογούν το γιατί αποτελεί καλή πρακτική. Οι καλές πρακτικές παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα.

Καλή πρακτική	Τίτλος:	Κύριος τύπος δεικτών	Πώς κατοχυρώθηκε το αποτέλεσμα;
Ελλάδα	Σχέδιο mentoring αποφοίτων	Βαθμός ικανοποίησης εκπαιδευομένων	Δημιουργία σχέσεων ανάμεσα σε εκπαιδευόμενους και απόφοιτους
Ιταλία	“Osservatorio Galilei” Εσωτερική άτυπη Εφημερίδα της εκπαιδευτικής κοινότητας	α) Βαθμός τευχών που εκδόθηκαν β) Αριθμός άρθρων που θα εκδοθούν για θετικές δράσεις, αριθμός παραπόνων για άρθρα που δεν επιλέχθηκαν για έκδοση	Κάθε πρωταγωνιστής σε κάποια θετική δράση μπορούσε να ζητήσει την έκδοσή του στην εφημερίδα. Η εφημερίδα “Osservatorio Galilei”, δίνοντας φωνή σε πολλούς ανθρώπους που κάνουν θετικές δράσεις τους έχει δώσει κίνητρο να πετύχουν ακόμα πιο θετικά αποτελέσματα. Η δραστηριότητα έχει προωθήσει μία θετική πλευρά συμμετοχής της κοινότητας και κίνητρο για βελτίωση με υπεύθυνο τρόπο.
Ιταλία	Επαγγελματικό λύκειο “Alfred Nobel” – Ρώμη. Έργο: “άθληση και εκπαίδευση: χωρίς ανταγωνισμό”	Άτομα που ανήκουν στις στοχευμένες κατηγορίες και συμμετέχουν στις δραστηριότητες εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης και βαθμός επιτυχίας.	Μέσω της μέτρησης του αυξανόμενου αριθμού εκπαιδευομένων που είναι και επαγγελματίες αθλητές οι οποίοι εγγράφονται στο ινστιτούτο (τα τελευταία δύο χρόνια αυξήθηκε από 1% σε 10%).
Ισπανία	Βάση δεδομένων πρώην εκπαιδευομένων	Αριθμός πρώην εκπαιδευομένων που έχουν εργασία. Αριθμός εκπαιδευομένων και εργοδοτών που χρησιμοποιούν βάση δεδομένων	Στατιστικά της βάσης δεδομένων. Ερωτηματολόγιο
Σουηδία	Μάθηση βασισμένη στην Εργασία	Βαθμός ικανοποίησης εκπαιδευομένων και εργοδοτών Απασχολησιμότητα	Προφίλ θέσης εργασίας με δέσμευση από τον εργοδότη

Για μια πιο λεπτομερή περιγραφή των καλών πρακτικών σε αυτόν τον πίνακα, βλ. παραρτήματα.

Οι ερωτηθέντες στην Ελλάδα ανέφεραν πρωτοβουλίες, ως καλές πρακτικές, οι οποίες δίνουν την δυνατότητα να μετρήσουμε την επιτυχία όσον αφορά την απασχόληση, τις δράσεις που αυξάνουν την διαφάνεια της τοπικής αγοράς εργασίας, καθώς και την αίτηση για την χορήγηση του πιστοποιητικού ISO 9001. Το Σχέδιο mentoring αποφοίτων επιλέχθηκε ως καλή πρακτική γιατί επικεντρώνεται στην ικανοποίηση του εκπαιδευόμενου και την ευκαιρία για καλύτερη ενημέρωση και υποστήριξη.

Οι Ιταλοί συμμετέχοντες στην έρευνα αναφέρουν καλές πρακτικές διαφόρων τύπων που καλύπτουν διάφορες πλευρές της εκπαιδευτικής ζωής. Σχετικά με τους επιλεγμένους δείκτες, δεν είναι ξεκάθαρο εάν είχαν επιλεγθεί από την αρχή. Ωστόσο, υπήρχε η δυνατότητα μέτρησης του αντίκτυπου και του αποτελέσματος στις διάφορες φάσεις. Κάποιες καλές πρακτικές έχουν πρόσφατα εφαρμοστεί. Κάποιες άλλες εφαρμόζονται εδώ και χρόνια. Εκτός από την καλή πρακτική που επιλέχθηκε ως η πιο επεξηγηματική, θα θέλαμε, επίσης, να τονίσουμε, άλλες δύο πρακτικές. Η μία καταπιάνεται με την αξιοποίηση των θετικών χαρακτηριστικών των εκπαιδευτών, καθώς εισάγει μία μέθοδο για την υποστήριξη ενός προβληματικού θέματος στο ιταλικό εκπαιδευτικό σύστημα και συγκεκριμένα την σημασία της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού προσωπικού και της πιθανής χρηματικής επιβράβευσης (μπόνους) που θα δίνεται σε αυτούς που παρουσιάζουν καλύτερη απόδοση σύμφωνα με την απόφαση μίας επιτροπής. Η δεύτερη είναι η βελτίωση της διαχείρισης χρόνου/ διαδικασιών, καθώς εισάγει την βελτίωση των διαχειριστικών διαδικασιών που συνεπάγεται εξοικονόμηση υλικών και εργασίας σε όφελος των διοικητικών στελεχών.

Οι Ισπανοί ερωτηθέντες έχουν δώσει ένα σύνολο εννέα διαφορετικών καλών πρακτικών. Ένα μειονέκτημα είναι το γεγονός ότι, παρόλο που εξασφαλίστηκε η ποιότητα, στις περισσότερες περιπτώσεις οι δείκτες δεν τέθηκαν από την αρχή και τα αποτελέσματα δεν έχουν αντιστοιχιστεί με αυτούς. Οι περισσότερες από τις περιγραφόμενες καλές πρακτικές έχουν χρησιμοποιηθεί για να πετύχουν καλά αποτελέσματα στην διαχείριση και εφαρμογή των διαδικασιών καθώς και στην αναζήτηση της κάλυψης των αναγκών των εκπαιδευομένων και της λύσης στα προβλήματά τους. Κάποιες από αυτές αποτελούν καινούριες πρωτοβουλίες και καινοτομίες, άλλες εφαρμόζονται εδώ και χρόνια. Σε όλες παρουσιάζεται βελτίωση της απασχολησιμότητας των εκπαιδευομένων. Σε καμία από αυτές δεν έχει χρησιμοποιηθεί ένα σύνολο δεικτών που έχουν τεθεί εξ αρχής, καθώς, σε γενικές γραμμές, δεν έχει εγκαθιδρυθεί μία κουλτούρα ποιότητας στην ισπανική εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τους Σουηδούς συνεντευξιαζόμενους, ο πυρήνας του προγράμματος EEK είναι το WBL, ως μέθοδος επαλήθευσης προσόντων που έχουν διδαχθεί και αποκτηθεί και ως μέθοδος ετοιμότητας για εργασία. Η αιτία που υπάρχει πίσω από αυτό είναι ότι στην καρδιά της μεταρρύθμισης AVE υπάρχει έντονη η έμφαση της μάθησης στην εργασία. Η απόφαση ότι το ένα τρίτο των προγραμμάτων AVE θα είναι αφιερωμένο στην μάθηση βασισμένη στην εργασία (work-based learning - WBL) ελήφθη για να εξασφαλιστεί ότι τα προγράμματα είναι τόσο πρακτικά όσο και βασισμένα στη θεωρητική γνώση. Αυτό

σημαίνει ότι τα προγράμματα δεν οργανώνονται ως παραδοσιακή περίοδος πρακτικής άσκησης, αλλά περισσότερο περιστρέφονται γύρω από την μάθηση που βασίζεται στην εργασία και την επίλυση προβλημάτων σε ένα γενικό εκπαιδευτικό πλαίσιο. Μία απαίτηση των παρόχων του προγράμματος είναι ο χώρος εργασίας να είναι έτσι οργανωμένος ώστε να καθιστά την μάθηση δυνατή. Λόγω αυτού, οι συμφωνίες για μάθηση βασισμένη στην εργασία (WBL) θεωρούνται ως σουηδικές καλές πρακτικές.

2.5 Συμπέρασμα

Οι απαντήσεις των εταίρων - για το τι σημαίνει καλή πρακτική για αυτούς, για το ποια εκπαίδευση είναι πραγματικά περήφανοι, για το εάν έχουν χρησιμοποιηθεί δείκτες καθώς και τα παραδείγματα καλών πρακτικών που έδωσαν οι ερωτηθέντες στα οποία αντανακλούνται και γίνονται σεβαστά τα κριτήρια – δείχνουν κάποιες ομοιότητες και κάποια συγκεκριμένα ξεχωριστά πεδία για κάθε χώρα.

Τα βασικά κύρια στοιχεία ορισμού της καλής ποιότητας εκπαίδευσης είναι:

- Απασχολησιμότητα,
- Ενημερωμένα προγράμματα σπουδών
- Συνεργασία μεταξύ εκπαίδευσης και εργασίας
- Φοιτητές προετοιμασμένοι για το μέλλον
- Εκπαιδευτικά υλικά, εκπαιδευτικός εξοπλισμός και εκπαιδευτές με υψηλά κίνητρα

Αυτά τα στοιχεία, στις περισσότερες χώρες, περιλαμβάνονται και στην παρουσίαση των κριτηρίων για ποιοτική εκπαίδευση, και οι περισσότερες χώρες συμφωνούν στα ακόλουθα:

- Διαρκής αναθεώρηση, αξιολόγηση και εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων μερών
- Διαρκής διαδικασία ενημέρωσης και προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας
- Δημιουργία της κουλτούρας της ποιότητας σε όλο τον οργανισμό
- Η ηγεσία ως κύριο μέσο για τη δημιουργία μίας κουλτούρας ποιότητας
- Δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που σχετίζεται με το πραγματικό επαγγελματικό περιβάλλον
- Έμφαση στα μαθησιακά αποτελέσματα με μετρήσιμους δείκτες
- Ατομικές εκπαιδευτικές διαδρομές (προσωποποιημένες)

Γενικά, ο κατάλογος των κριτηρίων για ποιοτική εκπαίδευση είναι μακρύς και πολύ αναλυτικός για κάθε εταίρο και χώρα και με μεγάλο βαθμό ομοιότητας ανάμεσα στα κριτήρια.

Είναι ενδιαφέρον ότι η εφαρμογή ενός εσωτερικού συστήματος διαχείρισης ποιότητας από τους παρόχους ΕΕΚ **δεν** αναφέρθηκε ως κρίσιμο κριτήριο για την βελτίωση της ποιότητας.

Οι απαντήσεις στην ερώτηση που αφορούσε στους δείκτες που χρησιμοποιούνται για την μέτρηση της ποιότητας έχουν δοθεί από, εν μέρει, διαφορετικές οπτικές. Στη Σουηδία, οι

απαντήσεις εστίασαν στους δείκτες του EQAVET, ενώ στις άλλες χώρες εστίασαν σε πιο γενικού δείκτες που δεν ήταν ειδικά οι δείκτες του EQAVET.

Οι απαντήσεις για την μέτρηση της ποιότητας είτε άμεσα είτε με την χρήση δεικτών είχε ως αποτέλεσμα μεγάλες και λεπτομερείς λίστες, όπως στην Ιταλία, όπου αναφέρουν 11 δείκτες και στην Ισπανία που παρουσιάζονται 8. Οι παρακάτω δείκτες αναφέρονται σε όλες τις χώρες εταίρους:

Οι δείκτες που αναφέρουν συχνότερα οι ερωτηθέντες στην Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία και τη Σουηδία	Συσχετίσεις με τον δείκτη EQAVET	Συσχετίσεις με τα θέματα του CQAF VET
Ικανοποίηση εκπαιδευομένων	Q5	2.1
Ικανοποίηση εκπαιδευομένων WBL	Q6	1.4, 3.3
Πρώθηση / βαθμός ολοκλήρωσης	Q4	2.1
Ικανότητα εκπαιδευτών	Q2	2.3
Απασχολησιμότητα, ενδιαφέρον υπαλλήλων	Q7	1.1, 1.4
Αναγνώριση προσόντων στην αγορά εργασίας	Q9	3.4
Συμμετοχή ευάλωτων κοινωνικών ομάδων	Q8	1.3, 3.1

Ενδιαφέρον είναι ότι οι περισσότερες χώρες ΔΕΝ αναφέρουν τους δείκτες EQAVET, ακόμα και εάν οι χρησιμοποιούμενοι δείκτες σε επίπεδο παρόχου είναι παρόμοιοι με τους δείκτες ποιότητας EQAVET. Αυτό υποδεικνύει ότι η γνώση και η χρήση των δεικτών EQAVET είναι περιορισμένες σε πολλές χώρες.

Κάθε εταίρος έχει επιλέξει ένα παράδειγμα καλή πρακτικής και το έχει περιγράψει λεπτομερώς, έχοντας συμπεριλάβει επιχειρήματα για τους λόγους που αυτό αποτελεί καλή πρακτική. Ο κύριος τύπος δεικτών που χρησιμοποιούνται, κυμαίνονται από την ικανοποίηση των εκπαιδευομένων στην Ελλάδα, τον αριθμό άρθρων θετικών δράσεων στην σχολική εφημερίδα και τον αριθμό των επαγγελματικών αθλητών που εγγράφηκαν σε ένα σχολείο στην Ιταλία, τον αριθμό των πρώην εκπαιδευομένων που εργάζονται στην Ισπανία και τέλος τον βαθμό ικανοποίησης των εκπαιδευομένων και των εργοδοτών καθώς και την απασχολησιμότητα στη Σουηδία.

3 Κριτήρια/ περιγραφικοί δείκτες EQAVET

Αυτή η ενότητα της έκθεσης καλύπτει τις απαντήσεις από δύο πλευρές του EQAVET: τη χρήση και ολοκλήρωση ενός κύκλου συνεχών βελτιώσεων στις δραστηριότητες βελτίωσης της ποιότητας της εκπαίδευσης, καθώς και τη χρήση των ποιοτικών κριτηρίων και των περιγραφικών δεικτών EQAVET στα διαφορετικά στάδια του κύκλου βελτίωσης.

3.1 Αποτελεσματική χρήση του κύκλου EQAVET

Περιληπτικά, στις χώρες εταίρους, ενώ η χρήση του συνεχούς κύκλου βελτίωσης του EQAVET θεωρείται εξαιρετικής σημασίας, στην πραγματικότητα λαμβάνει μία «μόλις επαρκή» βαθμολογία για την πραγματική του επακόλουθη χρήση. Υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης σε αυτόν τον τομέα. Οι εταίροι αναφέρουν εμπόδια σχετικά με τους περιορισμούς που προέρχονται από διαφορετικά μοντέλα ποιότητας, διαφορετικά αιτήματα από εθνικά συμβούλια ή αρχές, από τη σχετική γραφειοκρατία καθώς και από την κουλτούρα ποιότητας, η οποία είναι ουσιαστικής σημασίας για την προώθηση της διαρκούς βελτίωσης στην εκπαίδευση.

3.2 Χρήση ποιοτικών κριτηρίων/ περιγραφικών δεικτών EQAVET

Οι ερωτηθέντες απαντούν ότι – σε κλίμακα 1-10 – η προσπάθεια των οργανισμών τους σε σχέση με τη χρήση μία διαδικασίας ποιότητας τύπου PDCA βαθμολογείται με μέσο όρο περίπου 6. Ο κύκλος PDCA είναι παρόμοιος με το βασικό σκεπτικό του EQAVET.

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο EQAVET δεν είναι ευρέως γνωστό στους ερωτηθέντες αν και ο κύκλος του έχει ξεκάθαρο μήνυμα. Μόνο λίγα σχολεία φαίνεται να έχουν εφαρμόσει και τις τέσσερις φάσεις, ειδικά την ανασκόπηση της βελτίωσης, ενώ τα περισσότερα σχολεία σταματούν στις πρώτες δύο φάσεις: σχεδιασμός και εφαρμογή.

Η πρόκληση εδώ είναι να δούμε την Ποιότητα όχι ως αυτοσκοπό αλλά ως κάτι που πρέπει να αναπτυχθεί, να φροντισθεί και να διατηρηθεί μέσα στο χρόνο μέσα από τη διαρκή αξιολόγηση. Αυτό αποτελεί ένα βασικό πλεονέκτημα της διαδικασίας EQAVET. Οι κύριες προκλήσεις είναι η σημαντική ποσότητα γνώσης και προσόντων που απαιτούνται, τα μεγάλα βήματα που πρέπει να γίνουν και η μεγάλη ποικιλία πλαισίων στα οποία πρέπει να εφαρμοστεί η παροχή εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης (ΕΕΚ). Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα ένα μεγάλο χάσμα μεταξύ των αποφάσεων και των πολιτικών που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο και των εκπαιδευτών σε τοπικό επίπεδο.

Οι Σουηδοί ερωτηθέντες εστιάζουν κυρίως στις απαιτήσεις της ποιότητας που τίθενται από τις αρχές ενώ οι περισσότεροι/ες στην Ελλάδα, την Ιταλία και την Ισπανία χρησιμοποιούν μια ευρύτερη οπτική και έχουν απόψεις για περαιτέρω σχετικά κριτήρια και δείκτες ποιότητας.

Περιληπτικά, στις χώρες εταίρους, ενώ η χρήση του συνεχούς κύκλου βελτίωσης του EQAVET θεωρείται εξαιρετικής σημασίας, στην πραγματικότητα λαμβάνει μία «μόλις

επαρκή» βαθμολογία για την πραγματική του χρήση. Υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης σε αυτόν τον τομέα. Οι εταίροι αναφέρουν εμπόδια σχετικά με περιορισμούς που προέρχονται από διαφορετικά μοντέλα ποιότητας, διαφορετικά αιτήματα από εθνικά συμβούλια ή αρχές, από τη σχετική γραφειοκρατία καθώς και από την κουλτούρα ποιότητας, η οποία είναι ουσιαστικής σημασίας για την προώθηση της διαρκούς βελτίωσης στην εκπαίδευση.

Αυτό δείχνει ότι υπάρχει ακόμα περιθώριο βελτίωσης προσέγγισης των παρόχων ΕΕΚ. Με αυτήν την έννοια, τα έργα EQAVET, όπως είναι «Το EQAVET στην Πράξη», αποτελούν καλές πρακτικές.

Τα ευρήματα που σχετίζονται με την χρήση διαφορετικών δεικτών και περιγραφικών δεικτών EQAVET μας δίνουν μία πολύ συγκεκριμένη εικόνα της πραγματικότητας που διαφαίνεται σε πολλές από τις άλλες απαντήσεις. Παρουσιάζουμε τα νούμερα για να δείξουμε τις μεθοδολογικές προκλήσεις στις επιλεγμένες ερωτήσεις και τις απαντήσεις από τις συνεντεύξεις.

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων υποδεικνύουν υψηλό βαθμό χρήσης των περιγραφικών δεικτών του EQAVET στους περισσότερους πάροχους, ειδικά όσον αφορά τις φάσεις σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης.

Η χρήση των περιγραφικών δεικτών από τους ερωτηθέντες για την αξιολόγηση διαφέρουν από χώρα σε χώρα, αλλά και πάλι παρουσιάζεται υψηλός βαθμός χρήσης των περιγραφικών δεικτών του EQAVET.

Οι Ισπανοί ερωτηθέντες αναφέρουν ότι ο κύκλος είναι πολύτιμος και σημαντικός. Σε επίπεδο δεικτών, το EQAVET χρειάζεται περισσότερη προώθηση, επεξήγηση και υποστήριξη για την βελτίωση της εφαρμογής του. Ο δείκτης που φάνηκε πιο ελκυστικός στους ερωτηθέντες ήταν η εκπαίδευση των εκπαιδευτών. Υποδεικνύεται ότι κάποιοι περιγραφικοί δείκτες του EQAVET δεν περιλαμβάνονται στα τρέχοντα πλαίσια Διασφάλισης Ποιότητας που χρησιμοποιούν διάφοροι πάροχοι και αντίστροφα το πλαίσιο EQAVET δεν περιλαμβάνει κάποιους δείκτες (επάρκεια εξοπλισμού, ανατροφοδότηση από τους φοιτητές, ποιότητα πληροφοριών και καθοδήγησης κ.α.). Οι απαντήσεις υποδεικνύουν ότι το πλαίσιο EQAVET απαιτεί μεγαλύτερη επεξήγηση και προώθηση.

4. Κύριες προκλήσεις αναφορικά με τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης

Η έρευνα υπέδειξε ότι στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς υπάρχουν τουλάχιστον δύο διαφορετικές πραγματικότητες, όσον αφορά στο θέμα της ισότητας στην εκπαίδευση: η πραγματικότητα του μάντζερ και η πραγματικότητα του δασκάλου/ εκπαιδευτή. Για την βελτίωση της ποιότητας, η εμπλοκή και η δέσμευση των εκπαιδευτών αποκτά την απόλυτη σημαντικότητα. Επομένως, οι συνεντεύξεις έθεσαν, επίσης, το θέμα του τρόπου αύξησης της εμπλοκής των εκπαιδευτών ως μέσο εδραίωσης μίας κουλτούρας ποιότητας.

Περισσότερες από μία χώρες ανέφεραν παρόμοιες προκλήσεις σε σχέση με την βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης:

- Συνεργασία με τις επιχειρήσεις για την πρακτική εξάσκηση
- Πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης
- Καθοδήγηση των εκπαιδευομένων
- Αντίληψη και επίγνωση των πλεονεκτημάτων της εργασίας με ποιότητα
- Επιλογή μεθόδων αξιολόγησης και αποτίμησης και δεικτών ποιότητας
- Δημιουργία ξεκάθαρων στόχων και χρήση μίας κοινά αποδεκτής μεθοδολογίας
- Δυσκολία σύγκρισης και ανάπτυξης κοινών μεθόδων εργασίας
- Εφαρμογή ποιοτικών κριτηρίων στην απόδοση των εκπαιδευτών
- Μάθηση από τις αποτυχίες και τις καλές πρακτικές των εκπαιδευτών
- Φόρτος εργασίας καθηγητών και διαβίου επαγγελματική μάθηση

Σε όλες τις χώρες, ο επαγγελματισμός και η δέσμευση των εκπαιδευτών αποτελούν κύριους παράγοντες για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση συστημάτων διαχείρισης ποιότητας στην ΕΕΚ.

Η πλειοψηφία των Ελλήνων ερωτηθέντων πιστεύουν ότι η ικανότητα των εκπαιδευτών να βελτιώνουν την ποιότητα της εκπαίδευσης πηγάζει από την ικανότητα στοχασμού της ίδιας τους της διδασκαλίας, της κριτικής εξέτασης των χρησιμοποιούμενων μεθόδων και της αναζήτησης εναλλακτικών μορφών διδασκαλίας. Είναι μεγίστης σημασίας να βελτιώσουμε την ποιότητα στην εκπαίδευση για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε αυξημένη «επίγνωση ποιότητας».

Στη Σουηδία, οι κύριες προκλήσεις για την δημιουργία μίας κουλτούρας ποιότητας σχετίζονται με το γεγονός ότι οι εκπαιδευόμενοι και οι εκπαιδευτές δεν διακρίνουν μία ξεκάθαρη σχέση μεταξύ ενός πλαισίου ποιότητας όπως είναι το ISO και της ποιότητας μάθησης. Και οι εκπαιδευτές δεν βλέπουν πως οι πληροφορίες που δίνουν και οι απόψεις τους εκφράζονται στην διαδικασία ανασκόπησης.

5. Καλή εκπαίδευση: η μέθοδος peer review (αξιολόγηση από συναδέλφους) ως μέθοδος εμπλοκής των εκπαιδευτών

Ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να αναλογιστούν την πιθανή χρήση της μεθόδου peer review, δηλαδή «αξιολόγηση από συναδέλφους» και την πιθανή συνεισφορά της στην δημιουργία μίας αίσθησης ποιότητας.

Οι ερωτηθέντες υπέδειξαν ότι κανένας πάροχος στην Ελλάδα δεν χρησιμοποιεί την μέθοδο peer review παρόλο που φάνηκαν πολύ ενθουσιώδεις για τη χρησιμότητά της. Η πλειοψηφία θεωρεί αυτήν τη μέθοδο μόνο ένα τρόπο αξιολόγησης των εκπαιδευτών και όχι όλου του οργανισμού. Το κύριο πλεονέκτημα τέτοιων διαδικασιών αυτό-αξιολόγησης είναι η ενδυνάμωση του επαγγελματισμού όλων των εμπλεκόμενων εκπαιδευτών (συνεισφέροντας σε μία αίσθηση ποιότητας). Κάποιοι από τους πάροχους στην Ελλάδα πιστεύουν ότι η αξιολόγηση συναδέλφων είναι πιο απειλητική από άλλες διαδικασίες, καθώς δίνει την δυνατότητα σε ανταγωνιστές να μάθουν ευαίσθητα δεδομένα για τον οργανισμό. Δεν έδωσαν σημασία στην έννοια του «συναδέλφου» ως αξιολογητή και πιστεύουν ότι ένας επίσημος φορέας θα ήταν πιο κατάλληλος.

Οι Ιταλοί ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η αξιολόγηση συναδέλφων είναι ένα τέλειο εργαλείο, καθώς ο αξιολογητής είναι «εξωτερικός» αλλά όχι «ξένος» στη σχολική ζωή και τα καθήκοντα. Η μέθοδος θεωρείται φιλική και με προληπτικό χαρακτήρα. Συνεισφέρει στην διάδοση, επίγνωση και κοινοποίηση της κουλτούρας ποιότητας δημιουργώντας εμπλοκή και συμμετοχικότητα.

Η δύναμη του peer review είναι σύμφωνα με τους Ιταλούς η μείωση του ρίσκου αυτό-αναφοράς ενώ παράλληλα διατηρούμε το πλεονέκτημα της εξωτερικής συνεισφοράς που μπορεί να εντοπίσει τις πραγματικές αδυναμίες τις οποίες λόγω της καθημερινής ζωής στον εκπαιδευτικό οργανισμό δεν μπορούμε να δούμε.

Μία ερώτηση στην Ισπανία αφορούσε τους τρόπους με τους οποίους οι εκπαιδευτές θα κατανοήσουν την σημασία της αυτό-αξιολόγησης. Οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι είναι σημαντικό να προωθούμε την αυτό-αξιολόγηση με θετικό τρόπο: μία βοήθεια στην κοινή προσπάθεια διαρκούς βελτίωσης της εκπαίδευσης, ένα πλεονέκτημα τόσο για τους εκπαιδευόμενους όσο και τους εκπαιδευτές. Αυτό απαιτεί καλή επικοινωνία με την διοίκηση για την εμπλοκή όλου του προσωπικού και την εισαγωγή της αυτό-αξιολόγησης στο ευρύτερο πλαίσιο του συστήματος ποιότητας.

Άλλοι ερωτηθέντες από την Ισπανία τόνισαν ότι τα συστήματα ποιότητας δεν θα πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο φόρτο εργασίας και αυτό θα έχει αρνητικό αντίκτυπο

στη διδασκαλία. Ωστόσο, κάποιοι δεν βρίσκουν κάποιο πλεονέκτημα στη Διασφάλιση Ποιότητας.

6. Γενικά συμπεράσματα

Ο στόχος της έρευνας είναι η επισκόπηση της χρήσης των υφιστάμενων κριτηρίων και δεικτών στη διασφάλιση της ποιότητας, στους παρόχους ΕΕΚ στις συμμετέχουσες χώρες, καθώς επίσης και η επισκόπηση των βασικών χαρακτηριστικών και της χρησικότητας των επιλεγμένων καλών πρακτικών. Επιπλέον, η έρευνα έπρεπε να εξετάσει τις οδηγίες που θα αναπτυχθούν για τους διαχειριστές και τους ειδικούς που είναι υπεύθυνοι για την πολιτική διασφάλισης ποιότητας των οργανισμών, καθώς και τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι πρέπει να συμμετέχουν στην πολιτική διασφάλισης ποιότητας.

Λόγω της φύσης του έργου, οι πληροφορίες πρέπει να συλλέγονται σε επίπεδο παρόχων: διαχειριστών ή/ και προσωπικού της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή των διοικητικών συμβουλίων ΕΕΚ με γνώσεις Διασφάλισης Ποιότητας. Το ερωτηματολόγιο εστίασε στα παρακάτω θέματα:

- Καλή ποιότητα στην εκπαίδευση
- Καταγραφή της τρέχουσας χρήσης της καρδιάς του EQAVET (κύκλος-PDCA)
- Καταγραφή των κύριων δεικτών που χρησιμοποιούνται για την εξασφάλιση ενός καλού μαθησιακού αποτελέσματος
- Στην μεθοδολογία peer review ως μέσω βελτίωσης της διασφάλισης ποιότητας

Ιδανικά, η έρευνα χρειαζόταν από 15 έως 30 ερωτηθέντες ανά χώρα εταίρο.

Συνολικά, δώσανε συνέντευξη 101 άτομα, 17 στην Ελλάδα, 18 στην Ιταλία, 24 στην Ισπανία και τέλος 42 στη Σουηδία. Η μέση διάρκεια μιας προσωπικής ή τηλεφωνικής συνέντευξης εκτιμήθηκε σε 45 λεπτά. Οι απαντήσεις καταχωρήθηκαν σε τυποποιημένα πρότυπα δεδομένων και έτσι εξασφαλίστηκε η ανώνυμη επεξεργασία των δεδομένων.

Κατά τη διάρκεια των διαφόρων συνεντεύξεων, έχουν χρησιμοποιηθεί δύο διαφορετικοί ορισμοί της καλής ποιότητας της εκπαίδευσης. Ο πρώτος ορισμός είναι αυτός που δίνει ο ίδιος ο συνεντευξιαζόμενος/η. Ο δεύτερος ορισμός είναι ο τυπικός ορισμός που χρησιμοποιείται και από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σχέση με τη διασφάλιση της ποιότητας στην εκπαίδευση: «Η ποιότητα κάθε εκπαιδευτικού ιδρύματος εξαρτάται από την ικανότητα να επιτυγχάνει στόχους που έχει θέσει».

Η έρευνα στις χώρες εταίρους καλύπτει ένα ευρύ φάσμα της εκπαίδευσης. Έχει πραγματευτεί όλους τους τομείς εκπαίδευσης καθώς και όλα τα επίπεδα. Το μέγεθος των εμπλεκόμενων ιδρυμάτων είναι διαφορετικό και κυμαίνεται από αρκετά μικρά ιδρύματα στη Σουηδία έως πολύ μεγάλα ιδρύματα στην Ιταλία.

Οι διαφορές τόσο σε επίπεδο παρόχου όσο και σε επίπεδο χώρας μας δίνουν μια εξαιρετική επισκόπηση από το ευρύ φάσμα των πρακτικών στην Ευρώπη.

6.1 Ποιοτική εκπαίδευση

Οι διαφορετικές χώρες συμφωνούν ότι στα ακόλουθα κριτήρια για την ποιοτική εκπαίδευση:

- Απασχολησιμότητα,
- Διαρκής αναθεώρηση, αξιολόγηση και εμπλοκή όλων των ενδιαφερόμενων μερών
- Διαρκής διαδικασία ενημέρωσης και προσαρμογής στις ανάγκες της αγοράς εργασίας
- Δημιουργία της κουλτούρας της ποιότητας σε όλο τον οργανισμό
- Η ηγεσία ως κύριο μέσο για τη δημιουργία μίας κουλτούρας ποιότητας
- Δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που σχετίζεται με το πραγματικό επαγγελματικό περιβάλλον
- Έμφαση στα μαθησιακά αποτελέσματα με μετρήσιμους δείκτες
- Ατομικές εκπαιδευτικές διαδρομές (προσωποποιημένες)

Γενικά, ο κατάλογος των κριτηρίων για ποιοτική εκπαίδευση είναι μακρύς και πολύ αναλυτικός για κάθε εταίρο και χώρα και με μεγάλο βαθμό ομοιότητας ανάμεσα στα κριτήρια.

Είναι ενδιαφέρον ότι η εφαρμογή ενός εσωτερικού συστήματος διαχείρισης ποιότητας από τους παρόχους ΕΕΚ **δεν** αναφέρθηκε ως κρίσιμο κριτήριο για την βελτίωση της ποιότητας.

Οι παρακάτω δείκτες και μετρήσεις ποιότητας της εκπαίδευσης έχουν αναφερθεί σε όλες τις χώρες εταίρους:

- Ικανοποίηση εκπαιδευομένων
- Ικανοποίηση εκπαιδευομένων WBL
- Προώθηση / βαθμός ολοκλήρωσης
- Ικανότητα εκπαιδευτών
- Απασχολησιμότητα, ενδιαφέρον εργοδοτών
- Αναγνώριση προσόντων στην αγορά εργασίας
- Συμμετοχή ευάλωτων κοινωνικών ομάδων

Ενδιαφέρον είναι ότι οι περισσότερες χώρες ΔΕΝ αναφέρουν τους δείκτες EQAVET, ακόμα και εάν οι χρησιμοποιούμενοι δείκτες σε επίπεδο παρόχου είναι παρόμοιοι με τους δείκτες ποιότητας EQAVET. Αυτό υποδεικνύει ότι η γνώση και η χρήση των δεικτών EQAVET είναι περιορισμένες σε πολλές χώρες.

6.2 Τα κριτήρια και οι δείκτες ποιότητας EQAVET

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο EQAVET δεν είναι ευρέως γνωστό στους ερωτηθέντες, αν και ο κύκλος PDCA έχει ξεκάθαρο μήνυμα. Μόνο λίγα εκπαιδευτικά ιδρύματα φαίνεται να έχουν εφαρμόσει και τις τέσσερις φάσεις, ειδικά την ανασκόπηση της βελτίωσης, ενώ τα περισσότερα σχολεία σταματούν στις πρώτες δύο φάσεις: σχεδιασμός και εφαρμογή.

Περιληπτικά, στις χώρες εταίρους, ενώ η χρήση του συνεχούς κύκλου βελτίωσης του EQAVET θεωρείται εξαιρετικής σημασίας, στην πραγματικότητα λαμβάνει μία «μόλις επαρκή» βαθμολογία για την πραγματική του επακόλουθη χρήση. Υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης σε αυτόν τον τομέα. Οι εταίροι αναφέρουν εμπόδια σχετικά με περιορισμούς που προέρχονται από διαφορετικά μοντέλα ποιότητας, διαφορετικά αιτήματα από εθνικά συμβούλια ή αρχές, από τη σχετική γραφειοκρατία καθώς και από την κουλτούρα ποιότητας, η οποία είναι ουσιαστικής σημασίας για την προώθηση της διαρκούς βελτίωσης στην εκπαίδευση.

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων υποδεικνύουν υψηλό βαθμός χρήσης των περιγραφικών δεικτών του EQAVET στους περισσότερους πάροχους, ειδικά όσον αφορά τις φάσεις σχεδιασμού, υλοποίησης και αξιολόγησης.

Η χρήση των περιγραφικών δεικτών από τους ερωτηθέντες για την αξιολόγηση διαφέρουν από χώρα σε χώρα, αλλά και πάλι παρουσιάζεται υψηλός βαθμός χρήσης των περιγραφικών δεικτών του EQAVET.

Οι ερωτηθέντες αναφέρουν ότι ο κύκλος είναι πολύτιμος και σημαντικός. Σε επίπεδο δεικτών, το EQAVET χρειάζεται περισσότερη προώθηση, επεξήγηση και υποστήριξη για την βελτίωση της εφαρμογής του. Ο δείκτης που φάνηκε πιο ελκυστικός στους ερωτηθέντες ήταν η εκπαίδευση των εκπαιδευτών. Υποδεικνύεται ότι κάποιοι περιγραφικοί δείκτες του EQAVET δεν περιλαμβάνονται στα τρέχοντα πλαίσια Διασφάλισης Ποιότητας που χρησιμοποιούν διάφοροι πάροχοι και αντίστροφα το πλαίσιο EQAVET δεν περιλαμβάνει κάποιους δείκτες (επάρκεια εξοπλισμού, ανατροφοδότηση από τους εκπαιδευόμενους, ποιότητα πληροφοριών και καθοδήγησης κ.α.). Οι απαντήσεις υποδεικνύουν ότι το πλαίσιο EQAVET απαιτεί μεγαλύτερη επεξήγηση και περαιτέρω προώθηση.

6.3 Προκλήσεις που σχετίζονται με την βελτίωση της ποιότητας

Αρκετές από τις παρόμοιες προκλήσεις που αφορούν στην βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης αναφέρονται σε περισσότερες από μία χώρες:

- Συνεργασία με τις επιχειρήσεις για την πρακτική εξάσκηση
- Πραγματοποίηση πρακτικής άσκησης
- Καθοδήγηση των εκπαιδευομένων
- Αντίληψη και επίγνωση των πλεονεκτημάτων της εργασίας με ποιότητα

- Επιλογή μεθόδων αξιολόγησης και αποτίμησης και δεικτών ποιότητας
- Δημιουργία ξεκάθαρων στόχων και χρήση μίας κοινά αποδεκτής μεθοδολογίας
- Δυσκολία σύγκρισης και ανάπτυξης κοινών μεθόδων εργασίας
- Εφαρμογή ποιοτικών κριτηρίων στην απόδοση των εκπαιδευτών
- Μάθηση από τις αποτυχίες και τις καλές πρακτικές των εκπαιδευτών
- Φόρτος εργασίας καθηγητών και δια βίου επαγγελματική μάθηση

Σε όλες τις χώρες, ο επαγγελματισμός και η δέσμευση των εκπαιδευτών αποτελούν κύριους παράγοντες για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση συστημάτων διαχείρισης ποιότητας στην ΕΕΚ.

Οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η ικανότητα των εκπαιδευτών να βελτιώνουν την ποιότητα της εκπαίδευσης πηγάζει από την ικανότητα στοχασμού της ίδιας τους της διδασκαλίας, της κριτικής εξέτασης των χρησιμοποιούμενων μεθόδων και της αναζήτηση εναλλακτικών μορφών διδασκαλίας. Είναι μεγίστης σημασίας να βελτιώσουμε την ποιότητα στην εκπαίδευση για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε αυξημένη «επίγνωση ποιότητας». Ένας κύριος τρόπος για να το πετύχουν είναι η συστηματική αξιολόγηση της εκπαίδευσης και των αποτελεσμάτων της.

6.4 Peer review – Αξιολόγηση από συναδέλφους

Υπάρχουν –σύμφωνα με τους ερωτηθέντες – πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα στη χρήση της μεθόδου peer review στη δημιουργία μίας αίσθησης ποιότητας.

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων στην Ελλάδα θεωρεί αυτήν την μέθοδο μόνο ως τρόπο αξιολόγησης των εκπαιδευτών και όχι ως αξιολόγηση όλου του οργανισμού. Το κύριο πλεονέκτημα τέτοιων διαδικασιών αυτό-αξιολόγησης είναι η ενδυνάμωση του επαγγελματισμού όλων των εμπλεκόμενων εκπαιδευτών (συνεισφέροντας σε μία αίσθηση ποιότητας). Κάποιοι από τους πάροχους στην Ελλάδα πιστεύουν ότι η αξιολόγηση συναδέλφων είναι πιο απειλητική από άλλες διαδικασίες, καθώς δίνει την δυνατότητα σε ανταγωνιστές να μάθουν ευαίσθητα δεδομένα για τον οργανισμό.

Οι Ιταλοί ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η αξιολόγηση συναδέλφων είναι ένα τέλειο εργαλείο, καθώς ο αξιολογητής είναι «εξωτερικός» αλλά όχι «ξένος» στη σχολική ζωή και τα καθήκοντα. Η μέθοδος θεωρείται φιλική και με προληπτικό χαρακτήρα. Συνεισφέρει στην διάδοση, επίγνωση και κοινοποίηση της κουλτούρας ποιότητας δημιουργώντας εμπλοκή και συμμετοχικότητα.

Η δύναμη του peer review είναι σύμφωνα με τους Ιταλούς η μείωση του ρίσκου αυτό-αναφοράς ενώ παράλληλα διατηρείτε το πλεονέκτημα της εξωτερικής συνεισφοράς που μπορεί να εντοπίσει τις πραγματικές αδυναμίες τις οποίες λόγω της καθημερινής ζωής στον εκπαιδευτικό οργανισμό δεν μπορούμε να δούμε.

Μία ερώτηση στην Ισπανία αφορούσε τους τρόπους με τους οποίους οι εκπαιδευτές θα κατανοήσουν την σημασία της αυτό-αξιολόγησης. Οι ερωτηθέντες θεωρούν ότι είναι

σημαντικό να προωθούμε την αυτό-αξιολόγηση με θετικό τρόπο: μία βοήθεια στην κοινή προσπάθεια διαρκούς βελτίωσης της εκπαίδευσης, ένα πλεονέκτημα τόσο για τους εκπαιδευόμενους όσο και τους εκπαιδευτές. Αυτό απαιτεί καλή επικοινωνία με την διοίκηση για την εμπλοκή όλου του προσωπικού και την εισαγωγή της αυτό-αξιολόγησης στο ευρύτερο πλαίσιο του συστήματος ποιότητας.

Άλλοι ερωτηθέντες από την Ισπανία τόνισαν ότι τα συστήματα ποιότητας δεν θα πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα μεγαλύτερο φόρτο εργασίας καθώς αυτό θα έχει αρνητικό αντίκτυπο στη διδασκαλία. Ωστόσο, κάποιοι δεν βρίσκουν κάποιο πλεονέκτημα στη Διασφάλιση Ποιότητας.